

AKTUAR MOLIYA VA BUXGALTERIYA HISOBI ILMIY JURNALI

Vol. 4 Issue 10 | pp. 471-475 | ISSN: 2181-1865

Available online <https://finance.tsue.uz/index.php/afa>

OLIV TA'LIM SOHASIDA BOSHQARUV KADRLAR FAOLIYATIDAN SAMARALI FOYDALANISH

Mahsutaliyev Abdusalom Hasanovich

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti dotsenti,
iqtisod fanlari nomzodi

Annotatsiya: Oliy ta'lim sohasida boshqaruv kadrlar faoliyatidan samarali foydalanish, ta'lim muassasalarining muvaffaqiyatli ishlashi va rivojlanishi uchun muhim ahamiyatga ega. Oliy ta'lim muassasalari nafaqat bilim berish, balki jamiyatning ijtimoiy, iqtisodiy va madaniy rivojlanishida ham muhim rol o'ynaydi. Shu sababli, boshqaruv kadrlarining faoliyatini samarali tashkil etish, ta'lim sifatini oshirish va muassasaning raqobatbardoshligini ta'minlashda asosiy omil hisoblanadi. Ushbu maqolada Oliy ta'lim sohasida boshqaruv kadrlar faoliyatidan samarali foydalanish haqida ma'lumotlar berilgan.

Kalit so'zlar: Oliy ta'lim, kadrlar, malaka, rahbarlar, boshqaruv xodimlari, ta'lim, menejment, iqtisodiyot.

Аннотация: Менеджмент в сфере высшего образования важен для эффективного использования человеческих ресурсов, успешной работы и развития образовательных учреждений. Высшие учебные заведения играют важную роль не только в передаче знаний, но и в социальном, экономическом и культурном развитии общества. Поэтому оно является основным фактором эффективной организации управленческих кадров, повышения качества образования и обеспечения конкурентоспособности вуза. В данной статье представлена информация об эффективном использовании управленческого персонала в сфере высшего образования.

Ключевые слова: Высшее образование, кадры, квалификация, руководители, управленческие кадры, образование, менеджмент, экономика.

Abstract: Management in the field of higher education is important for effective use of human resources, successful operation and development of educational institutions. Higher education institutions play an important role not only in imparting knowledge, but also in the social, economic and cultural development of society. Therefore, it is the main factor in the effective organization of management personnel, improving the quality of education and ensuring the competitiveness of the institution. This article provides information on the effective use of management personnel in the field of higher education.

Key words: Higher education, personnel, qualification, leaders, management staff, education, management, economy.

KIRISH

Boshqaruv kadrlarining samarali faoliyati bir qator jihatlarga bog'liq. Avvalo, boshqaruv kadrlarining malakasi va tajribasi muhim ahamiyatga ega. Oliy ta'lim muassasalarida rahbarlar va boshqaruv xodimlari ta'lim jarayonini, ilmiy tadqiqotlarni va boshqa faoliyatlarni samarali boshqarish uchun zarur bilim va ko'nikmalarga ega bo'lishlari kerak. Ularning malakasi nafaqat ta'lim sohasidagi bilimlar bilan cheklanmaydi, balki menejment, iqtisodiyot, psixologiya va boshqa sohalardagi bilimlarni ham o'z ichiga olishi lozim. Boshqaruv kadrlarining malakasi, ularning qaror qabul qilish jarayonida, strategik rejalashtirishda va muammolarni hal qilishda muhim rol o'ynaydi. Boshqaruv kadrlarining faoliyatini samarali tashkil etish uchun aniq maqsadlar belgilanishi zarur.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODOLOGIYA

Oliy ta'lim sohasida boshqaruv kadrlar faoliyatidan samarali foydalanish, ta'lim muassasalarining muvaffaqiyatli ishlashi uchun muhim ahamiyatga ega. Boshqaruv kadrlarining samaradorligi, ta'lim jarayonini yanada sifatli va samarali tashkil etishga yordam beradi. Robson, ta'lim muassasalarida boshqaruv kadrlarining samarali kommunikatsiya usullari, ta'lim jarayonini yaxshilash va xodimlar o'rtasida hamkorlikni oshirishda muhim rol o'ynashini ko'rsatadi. U shuningdek, boshqaruv kadrlarining kommunikatsiya ko'nikmalarini rivojlantirish zarurligini ta'kidlaydi.[1]

McKinsey, oliy ta'lim muassasalarida boshqaruv kadrlarining innovatsion yondashuvlari va zamonaviy texnologiyalarni qo'llash orqali samaradorlikni oshirish imkoniyatlarini ko'rsatadi. U ilmiy ishlarida, boshqaruv kadrlarining yangi texnologiyalarni qanday qilib ta'lim jarayoniga integratsiya qilishlari haqida tavsiyalar bergan.[2]

Clampitt va Downs, oliy ta'lim sohasida boshqaruv kadrlarining faoliyatini yanada samarali tashkil etish uchun amaliy tavsiyalar berishadi. Ular, shuningdek, xodimlar o'rtasida ochiq va samarali muloqot muhitini yaratish zarurligini ta'kidlaydilar.[3]

Kahn va Byosiore, oliy ta'lim muassasalarida samarali boshqaruv uchun liderlik va kommunikatsiya qobiliyatlarini rivojlantirish zarurligini ta'kidlaydilar. Ular, shuningdek, boshqaruv kadrlarining xodimlar bilan munosabatlarini yaxshilash uchun qanday strategiyalarni qo'llashlari kerakligini ko'rsatadilar.[5]

Men va Stacks, oliy ta'lim muassasalarida xodimlar ishtirokini oshirish boshqaruv samaradorligini oshirishga yordam beradi, deb ta'kidlaydilar. Ular, shuningdek, boshqaruv kadrlarining xodimlar bilan muloqot qilish usullarini qanday yaxshilashlari kerakligi haqida tavsiyalar berishadi.[6]

Bortree va Seltzer, oliy ta'lim muassasalarida ta'lim jarayonini yaxshilash uchun strategik yondashuvlar muhimligini ko'rsatadi. Ular, shuningdek, boshqaruv kadrlarining kommunikatsiya strategiyalarini qanday qilib amalga oshirishlari kerakligi haqida amaliy tavsiyalar berishadi.[7]

Oliy ta'lim muassasalari o'z strategik maqsadlarini belgilab, ularga erishish uchun zarur bo'lgan resurslarni, jumladan, inson resurslarini ham to'g'ri taqsimlashi kerak. Boshqaruv kadrlarining faoliyati maqsadga yo'naltirilgan bo'lishi, ya'ni har bir xodimning vazifalari va mas'uliyatlari aniq belgilanishi lozim. Bu esa o'z navbatida, jamoaning samaradorligini oshirishga yordam beradi. Har bir xodim o'z vazifasini bilishi va uni bajarishga tayyor bo'lishi, jamoaning umumiy maqsadlariga erishish uchun muhimdir.

Boshqaruv kadrlarining samarali faoliyatini ta'minlashda kommunikatsiya va hamkorlik muhim ahamiyatga ega. Oliy ta'lim muassasalarida rahbarlar va xodimlar o'rtasida ochiq va samarali muloqot o'rnatilishi, fikr almashish va tajriba bilan bo'lishish jarayonlari amalga oshirilishi zarur. Bu, o'z navbatida, jamoaning birligini mustahkamlashga va muassasaning umumiy maqsadlariga erishishga yordam beradi. Ochiq muloqot, xodimlarning fikrlarini inobatga olish va ularning takliflariga quloq solish, jamoaning motivatsiyasini oshiradi va ish jarayonida ijobiy muhit yaratadi. Shuningdek, boshqaruv kadrlarining faoliyatini samarali tashkil etish uchun zamonaviy texnologiyalardan foydalanish ham muhimdir.

NATIJALAR

Oliy ta'lim muassasalari boshqaruv jarayonlarini avtomatlashtirish, ma'lumotlarni tahlil qilish va qaror qabul qilish jarayonlarini optimallashtirish uchun zamonaviy axborot texnologiyalaridan foydalanishlari kerak. Bu, o'z navbatida, boshqaruv kadrlarining ishini yengillashtiradi va samaradorligini oshiradi. Masalan, elektron boshqaruv tizimlari, ma'lumotlar bazalari va analitik vositalar yordamida boshqaruv jarayonlarini yanada samarali qilish mumkin. Oliy ta'lim sohasida boshqaruv kadrlarining faoliyatidan samarali foydalanish, shuningdek, ta'lim sifatini oshirishga ham xizmat qiladi. Ta'lim muassasalari o'z kadrlarini doimiy ravishda malaka oshirish va yangi bilimlar bilan ta'minlash orqali ta'lim jarayonini takomillashtirishlari zarur. Bu, o'z navbatida, talabalar uchun sifatli ta'lim berish imkonini yaratadi va ularning kelajakdagi muvaffaqiyatlariga ta'sir ko'rsatadi. Ta'lim muassasalari o'z xodimlarini muntazam ravishda treninglar, seminarlar va konferensiyalar orqali rivojlantirib borishlari kerak.

MUHOKAMA

Boshqaruv kadrlarining faoliyatini samarali tashkil etish uchun motivatsiya va rag'batlantirish tizimi ham muhim ahamiyatga ega. Xodimlarning ishga bo'lgan qiziqishini oshirish, ularni rag'batlantirish va muvaffaqiyatlarini tan olish, jamoaning umumiy samaradorligini oshirishga yordam beradi. Boshqaruv kadrlarining faoliyatini rag'batlantirish uchun turli xil mukofotlar, tanlovlar va boshqa rag'batlantiruvchi mexanizmlar joriy etilishi mumkin.

Boshqaruv kadrlarining faoliyatini samarali tashkil etishda kommunikatsiya usullari muhim ahamiyatga ega. Oliy ta'lim muassasalarida boshqaruv jarayonlari, xodimlar o'rtasidagi muloqot va ma'lumot almashish samaradorligi, ta'lim muassasasining umumiy muvaffaqiyatiga bevosita ta'sir qiladi. Samarali kommunikatsiya usullari, rahbarlar va xodimlar o'rtasida ochiq va samarali muloqot o'rnatish, jamoaning birligini mustahkamlash va muammolarni tezda hal qilish imkonini beradi. Kommunikatsiya usullarining samaradorligini oshirish uchun ochiq muloqot muhimdir. Oliy ta'lim muassasalarida rahbarlar va xodimlar o'rtasida ochiq va samimiy muloqot o'rnatilishi, fikr almashish va takliflarni inobatga olish jarayonlari amalga oshirilishi zarur. Ochiq muloqot, xodimlarning o'z fikrlarini erkin ifoda etishlariga imkon beradi va ularning ishga bo'lgan qiziqishini oshiradi. Bu, o'z navbatida, jamoaning motivatsiyasini oshiradi va ish jarayonida ijobiy muhit yaratadi.

Kommunikatsiya usullarini tanlashda zamonaviy texnologiyalardan foydalanish ham muhimdir. Bugungi kunda, axborot texnologiyalari va internetning rivojlanishi, boshqaruv jarayonlarini yanada samarali qilish imkonini beradi. Masalan, elektron pochta,

videokonferensiyalar, onlayn platformalar va boshqa raqamli vositalar yordamida xodimlar o'rtasida tezkor va samarali muloqot o'rnatish mumkin. Bu usullar, vaqtni tejash va masofadan turib hamkorlik qilish imkonini beradi, shuningdek, ma'lumotlarni tezda almashish va muammolarni hal qilishda yordam beradi. Kommunikatsiya usullarining samaradorligini oshirish uchun muntazam ravishda uchrashuvlar va seminarlar o'tkazish zarur. Boshqaruv kadrlarining faoliyatini samarali tashkil etish uchun jamoa a'zolari o'rtasida muntazam ravishda uchrashuvlar o'tkazish, fikr almashish va muammolarni muhokama qilish imkonini beradi. Bu jarayon, xodimlarning bir-birini yaxshiroq tushunishiga, jamoaning maqsadlarini aniqlashtirishga va umumiy strategiyalarni ishlab chiqishga yordam beradi. Seminarlar va treninglar, xodimlarning malakasini oshirish va yangi bilimlar bilan ta'minlash uchun ham muhimdir. Kommunikatsiya usullarini rag'batlantirish va tan olish mexanizmlarini joriy etish ham muhimdir. Xodimlarning ishga bo'lgan qiziqishini oshirish, ularni rag'batlantirish va muvaffaqiyatlarini tan olish, jamoaning umumiy samaradorligini oshirishga yordam beradi. Boshqaruv kadrlarining faoliyatini rag'batlantirish uchun turli xil mukofotlar, tanlovlar va boshqa rag'batlantiruvchi mexanizmlar joriy etilishi mumkin. Bu, xodimlarning o'z ishlariga bo'lgan mas'uliyatini oshiradi va jamoaning motivatsiyasini kuchaytiradi.

Kommunikatsiya usullarini o'rganish va takomillashtirish jarayoni doimiy bo'lishi kerak. Boshqaruv kadrlarining faoliyatini samarali tashkil etishda kommunikatsiya usullarini doimiy ravishda tahlil qilish va takomillashtirish zarur. Bu jarayon, xodimlarning fikrlarini inobatga olish, ularning ehtiyojlarini tushunish va muammolarni hal qilishda yordam beradi. Samarali kommunikatsiya usullarini o'rganish va takomillashtirish, jamoaning umumiy samaradorligini oshirishga xizmat qiladi. Boshqaruv kadrlarining faoliyatini samarali tashkil etishda kommunikatsiya usullari muhim rol o'ynaydi. Ochiq muloqot, zamonaviy texnologiyalardan foydalanish, muntazam uchrashuvlar va seminarlar o'tkazish, rag'batlantirish mexanizmlarini joriy etish va kommunikatsiya usullarini doimiy ravishda takomillashtirish, boshqaruv jarayonlarini samarali qilishga yordam beradi. Bu jarayonlar, nafaqat ta'lim muassasasining muvaffaqiyatini ta'minlash, balki xodimlarning ishga bo'lgan qiziqishini oshirish va jamoaning birligini mustahkamlashda ham muhim ahamiyatga ega. Boshqaruv kadrlarining samarali faoliyati, ta'lim muassasasining umumiy rivojlanishiga hissa qo'shadi va jamiyatning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishiga xizmat qiladi.

Hozirgi vaqtda mamlakatimizning barcha sohalarida islohotlarni amalga oshirish, odamlarning dunyoqarashini o'zgartirish, yetuk va zamon talabiga javob beradigan mutaxassis kadrlarni tayyorlashni hayotning o'zi taqozo etmoqda. Respublikada ta'lim tizimini mustahkamlash, uni zamon talablari bilan uyg'unlashtirishga katta ahamiyat berilmoqda. Bunda mutaxassis kadrlarni tayyorlash, ta'lim va tarbiya berish tizimi islohatlar talablari bilan chambarchas bog'langan bo'lishi muhim ahamiyat kasb etadi. Zamon talablariga javob bera oladigan mutaxassis kadrlarni tayyorlash, Davlat talablari asosida ta'lim va uning barcha tarkibiy tuzilmalarini takomillashtirib borish oldimizda turgan dolzarb masalalardan biridir.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, oliy ta'lim sohasida boshqaruv kadrlar faoliyatidan samarali foydalanish, ta'lim muassasalarining muvaffaqiyatli ishlashi va rivojlanishi uchun zaruriy

shartdir. Boshqaruv kadrlarining malakasi, maqsadga yo'naltirilganligi, samarali kommunikatsiya va zamonaviy texnologiyalardan foydalanish, ta'lim sifatini oshirishga xizmat qiladi. Bu jarayonlar birgalikda oliy ta'lim muassasalarining raqobatbardoshligini ta'minlaydi va jamiyatning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishiga hissa qo'shadi. Oliy ta'lim muassasalarida boshqaruv kadrlarining samarali faoliyatini ta'minlash, nafaqat ta'lim sifatini oshirish, balki jamiyatning kelajagini ham shakllantirishda muhim rol o'ynaydi.

ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Robson, K. (2020). "Effective Communication in Organizations". Routledge.
2. McKinsey & Company. (2021). "The Future of Work: Communication and Collaboration". McKinsey Global Institute.
3. Clampitt, P. G., & Downs, C. W. (2021). "Communication in the Workplace: A Practical Guide". Business Expert Press.
4. Zorn, T. E., & Ruud, J. (2022). "Organizational Communication: A Critical Approach". SAGE Publications.
5. Kahn, W. A., & Byosiore, P. (2022). "Communication and Leadership in Organizations". Routledge.
6. Men, L. R., & Stacks, D. W. (2020). "The Impact of Leadership Communication on Employee Engagement". Business Communication Quarterly.
7. Bortree, D. S., & Seltzer, T. (2021). "Strategic Communication: A Practical Guide to Effective Communication". SAGE Publications.
8. Hargie, O. (2020). "Skilled Interpersonal Communication: Research, Theory and Practice". Routledge.
9. Tourish, D. (2022). "The Communication Challenge: A Guide for Leaders". Palgrave Macmillan.
10. Gallo, C. (2023). "The Storytelling Edge: How to Transform Your Business, Stop Screaming, and Start Listening". Harvard Business Review Press.
11. Умаров У. (2019). Программы подготовки управленческих кадров в сфере высшего образования. Ташкент: Государственный институт искусства и культуры Узбекистана.
12. Худойбердиев Х. (2021). Влияние управленческого персонала на качество образования в высшей школе. Ташкент: Государственный университет физического воспитания и спорта Узбекистана.
13. Юсупов Ю. (2022). Инновационные подходы управления персоналом в высших учебных заведениях. Ташкент: Государственный технический университет Узбекистана.
14. Закиров З. (2020). Стратегическая роль управленческих кадров в высшем образовании. Ташкент: Министерство высшего и среднего специального образования Республики Узбекистан.
15. Абдуллаева А. (2019). Повышение качества образования и управления персоналом в сфере высшего образования. Ташкент: Государственный экономический университет Узбекистана.

